

Sygn. akt V CSK 319/06

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 8 grudnia 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

SSN Marek Sychowicz

w sprawie z powództwa E. R.

przeciwko Z. P., Z. P.

i K. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 8 grudnia 2006 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 6 kwietnia 2006 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od powódki na rzecz
pozwanych 1600 (tysiąc sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym przez powódkę E.R. wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2006 r. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony przez pozwanych [...] wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 10 stycznia 2005 r., w ten sposób, że powództwo oddalił. W sprawie tej poczyniono następujące ustalenia.

Od chwili powstania Przedsiębiorstwa Usługowo - Handlowego „R. -Service” spółki z o.o. w D. do 31 lipca 2001 r., a następnie od 22 sierpnia 2001 r. do 13 września 2001 r. pozwani [...] byli członkami zarządu tej Spółki. W okresie od kwietnia do czerwca 2001 r. powódka sprzedała wspomnianej spółce towary za łączną cenę 79 560,84 zł, której kupująca nie zapłaciła.

Sąd Okręgowy w K. nakazem zapłaty z 21 października 2002 r. (prawomocnym z dniem 12 listopada 2002 r.) nakazał spółce, aby zapłaciła powódce 79 560, 84 zł z odsetkami oraz obciążył ją kosztami procesu. Postanowieniem z 30 czerwca 2003 r. Komornik Rewiru II przy Sądzie Rejonowym w D. na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. umorzył w całości postępowanie egzekucyjne, które wszczął na wniosek powódki, z tym uzasadnieniem, że z egzekucji nie uzyska sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

Spółka „R. -Service” znajdowała się w trudnej sytuacji finansowej. W 2000 r. prowadziła działalność nierentowną, zamykając ten rok stratą w wysokości 185 883,52 zł. W styczniu 2001 r. Spółka osiągnęła stratę w wysokości 74 691,88 zł, która w następnym miesiącu wzrosła do 142 961,88 zł. W lutym 2001 r. zobowiązania Spółki przewyższały jej majątek o 41 555,70 zł. Od listopada 2001 r. Spółka całkowicie zaprzestała płacenia długów. Utrata płynności finansowej oraz prowadzenie nierentownej działalności nakazywały wdrożenie postępowania naprawczego lub likwidację.

W dniu 5 września 2001 r. pozwani zbyli udziały w Spółce na rzecz Przedsiębiorstwa Wielobranżowego „A.” spółki z o.o. w Ł. Spółka została przejęta przez „A”. Wpis o wykreśleniu Spółki z rejestru przedsiębiorców uprawomocnił się 1 lutego 2003 r., z tym że informację o przejęciu w rejestrze wpisano w lipcu 2002 r.

Na podstawie art. 299 k.s.h. Sąd Okręgowy w K. zasądził solidarnie od pozwanych [...] kwotę 79 560,84 zł z odsetkami w ustawowej wysokości od kwot szczegółowo oznaczonych w pozwie, oddalając dalej idące powództwo. Sąd I instancji stwierdził, że pozwani (będący członkami zarządu Spółki zarówno wtedy, gdy zaciągnęła zobowiązanie, jak i wówczas, kiedy wierzytelność powódki względem niej stała się wymagalna) nie wykazali żadnej z przesłanek egzoneracyjnych wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h., uwalniających od odpowiedzialności z art. 299 § 1 k.s.h.

Sąd Okręgowy nie podzielił twierdzeń pozwanych, że ponieważ Spółka została przejęta przez „A.”, powódka powinna wystąpić o nadanie tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko Spółce klauzuli wykonalności przeciwko „A.” i poszukiwać zaspokojenia wierzytelności z majątku spółki przejmującej, która z dniem połączenia wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej (art. 494 § 1 k.s.h.).

Uwzględniając apelację pozwanych – [...] Sąd II instancji, opierając się na ustaleniach faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy, nie zgodził się z wyrażonym w pierwszej instancji stanowiskiem, że przejęcie Spółki przez „A.” pozostaje bez wpływu na wynik sprawy tylko dlatego, że niewypłacalność Przedsiębiorstwa Usługowo - Handlowego „R. – Service” spółki z o.o. wystąpiła już w 2001 r.

Zdaniem Sądu II instancji, jeżeli w stanie majątkowym spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nastąpią zmiany, które doprowadzą do jej wypłacalności, wcześniej istniejąca niewypłacalność prowadząca do bezskuteczności egzekucji, nie może prowadzić do uwzględnienia powództwa opartego o art. 299 § 1 k.s.h., gdyż w takim wypadku nie będzie występować omawiana przesłanka odpowiedzialności. Dlatego też, opierając powództwo o art. 299 § 1 k.s.h., trzeba wykazać, że bezskuteczność egzekucji zachodzi również w chwili wskazanej w art. 316 § 1 k.p.c. (zaskarżony wyrok wydany został po zamknięciu rozprawy w dniu 13 grudnia 2004 r.).

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 299 § 1 k.s.h. przez przyjęcie, że powód zobowiązany był do

wszczęcia i przeprowadzenia egzekucji wobec następcy prawnego spółki w sytuacji, w której w momencie gdy tytuł egzekucyjny przeciwko spółce uprawomocnił się przed przejęciem spółki, spółka ta była niewypłacalna.

Ponadto powódka zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy - art. 316 § 1 k.p.c., przez przyjęcie, że powód wytaczając powództwa z art. 299 k.s.h. zobowiązany jest wykazać, że bezskuteczność egzekucji wobec spółki zachodzi również w momencie wskazanym w art. 316 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie jest zasadny zarzut naruszenia art. 316 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem sąd powinien brać pod uwagę stan rzeczy istniejący w dniu zamknięcia rozprawy. Jeżeli więc w trakcie procesu zmieniał się stan wypłacalności spółki, w której pozwania byli członkami zarządu, to trafnie Sąd Apelacyjny wskazał, że nie można tego ignorować. Sąd, rozpoznający powództwo oparte na art. 299 k.s.h., powinien bowiem stwierdzić na dzień zamknięcia rozprawy istnienie przesłanek uzasadniających taką odpowiedzialność. Jeżeli doszedł do wniosku, że powódka nie wykazała, że egzekucja przeciwko spółce, w której pozwani byli członkami zarządu, okazał się bezskuteczna, brak było podstaw do uwzględnienia powództwa.

Nie jest także uzasadniony zarzut naruszenia art. 299 § 1 k.p.c. Przepis ten uzależnia skuteczność roszczenia przeciwko członkom zarządu od wykazania bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce. Wprawdzie powódka przedstawiła tytuł egzekucyjny przeciwko spółce oraz oświadczenie komornika o niemożności uzyskania z jej majątku środków umożliwiających zaspokojenie roszczeń powódki, to jednak w trakcie procesu okazało się, że w prawa i obowiązki spółki, w której pozwani byli członkami zarządu, wstąpiła spółka „A”. Stało się tak w wyniku połączenia obu spółek. Skutki połączenia spółek regulują art. 494 - 496 k.s.h. Z przepisów tych wynika, że z dniem połączenia na spółkę przejmującą przechodzą wszelkie obowiązki spółki przejmowanej. Wierzyciele spółki przejmowanej mają zaś zagwarantowane specjalne przywileje, które mogą ułatwić im dochodzenie roszczeń.

W sytuacji więc gdy powódka dowiedziała się o połączeniu powinna wykazać, że jej roszczenie przeciwko spółce, która została przejęta przez spółkę A., w dalszym ciągu nie mogą być wyegzekwowane. Roszczenie z art. 299 k.s.h. należy traktować jako ostateczne zabezpieczenie roszczeń wierzycieli przeciwko spółce, w której zarządzie są osoby odpowiadające na podstawie tego przepisu. Gdy więc ze względu na różne okoliczności, które mogą powstać po stwierdzonej bezskuteczności egzekucji okaże się, iż wierzyciel może się jednak zaspokoić, brak podstaw do uznania, że ma on prawo zaspokoić się z majątku członków zarządu. Inna interpretacja art. 299 k.s.h. prowadzić mogłaby do podwójnego zaspokojenia wierzyciela, który ma niewątpliwie roszczenie do spółki A., jako następcy prawnemu spółki, w której pozwani byli członkami zarządu, a z drugiej strony mógłby to samo roszczenie wyegzekwować od członków zarządu na podstawie art. 299 k.s.h. Słusznie wobec tego Sąd II instancji podkreślił, że bezskuteczność egzekucji nie jest stanem niezmiennym, a wobec tego należy ustalić, czy taką bezskuteczność egzekucji roszczenia powódki wobec spółki można stwierdzić także na dzień zamknięcia rozprawy.

Mając na uwadze, że zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej okazały się nieusprawiedliwione Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzekł jak w sentencji.